

Przedmiotowe zasady oceniania – wymagania na poszczególne oceny szkolne

Klasa 8

SEMESTR 1

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
DZIAŁ 1. PODSTAWY DZIEDZICZENIA CECH					
1. Budowa i znaczenie DNA	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje miejsce w komórce, w którym znajduje się DNA 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę DNA w przechowywaniu i powielaniu (replikacji) informacji o cechach organizmu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę DNA (przedstawia strukturę helisy DNA) 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg replikacji DNA i wyjaśnia jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> dopisuje za pomocą symboli ACGT komplementarną sekwencję nowej nici DNA do starej nici DNA
2. Rola DNA jako substancji dziedzicznej	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady cech dziedzicznych i cech niedziedzicznych (nabytych) u człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są dziedziczność i dziedziczenie podaje, że informacja o cesze organizmu jest zapisana w DNA 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje geny jako jednostki dziedziczenia – odcinki DNA odpowiedzialne za cechy dziedziczne 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposób zapisania informacji o cechach (kolejność nukleotydów w DNA) 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że DNA jest substancją dziedziczną podaje, że wszystkie komórki danego organizmu mają tę samą informację o cechach organizmu, jednak odczytywanie tych

AUTORZY:Jastrzębska Ewa, Kłos Ewa, Kofta Wawrzyniec, Pyłka-Gutowska Ewa

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
					informacji nie odbywa się jednocześnie
3. Chromosomy i geny. Znaczenie mitozy i mejozy w życiu organizmów	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, że podczas podziału komórki DNA jest widoczne w postaci chromosomów • wyjaśnia znaczenie podziałów komórkowych (mitozy) w życiu organizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia komórki haploidalnej i diploidalnej • wyjaśnia znaczenie podziałów komórkowych (mejozy) w życiu organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę chromosomów (chromatydy, centromer) • rozróżnia autosomy i chromosomy płci 	<ul style="list-style-type: none"> • określa w podanych przykładach haploidalną i diploidalną liczbę chromosomów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak zmienia się liczba chromosomów podczas podziałów komórkowych (mitozy i mejozy)
4. Zasady dziedziczenia cech	<ul style="list-style-type: none"> • określa istnienie różnych alleli (odmian) danego genu, w tym alleli dominujących i recesywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to są homozygota dominująca, homozygota recesywna oraz heterozygota 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje za pomocą odpowiednich liter przykłady dziedziczenia cech człowieka: genotyp rodziców, ich gamety oraz możliwe potomstwo 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przykłady rozwiązań krzyżówek genetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące jednogenowego dziedziczenia cech • przedstawia dziedziczenie jednogenowe, posługuje się podstawowymi pojęciami genetyki
5. Dziedziczenie wybranych cech u	<ul style="list-style-type: none"> • określa, co to są genotyp i fenotyp 	<ul style="list-style-type: none"> • określa fenotyp organizmu na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady dziedziczenia wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje schematy dziedziczenia cech pod 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące dziedziczenia

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
człowieka		genotypu	cech u człowieka	kątem określania genotypu oraz fenotypu rodziców i potomstwa	wybranych cech u człowieka
	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia znaczenie wiedzy na temat grup krwi i czynnika Rhw życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje za pomocą symboli genotypy osób o poszczególnych grupach krwi układu ABO 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje za pomocą symboli genotypy osób Rh+ i Rh- 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje schematy dziedziczenia grup krwi układu ABO pod kątem określania genotypu i fenotypu potomstwa 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania dotyczące dziedziczenia grup krwi i czynnika Rh u człowieka określa zastosowanie wiedzy na temat grup krwi i czynnika Rh w życiu człowieka
7. Dziedziczenie płci u człowieka i cech sprzężonych z płcią	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zestawy chromosomów płci charakterystyczne dla kobiety i mężczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dziedziczenie płci u człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia charakterystyczne objawy daltonizmu i hemofilii określa, co to są choroby sprzężone z płcią i jakimi symbolami zapisujemy warunkujące je allele genów 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia cech sprzężonych z płcią w celu ustalenia fenotypów oraz genotypów rodziców i potomstwa 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania genetyczne dotyczące chorób sprzężonych z płcią
8. Podsumowanie działu	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie wymagania z lekcji 1–7 				

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
DZIAŁ 2. ZMIENNOŚĆ GENETYCZNA I EWOLUCJONIZM					
9. Przyczyny i skutki mutacji	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady cech człowieka będących przejawami zmienności dziedzicznej i niedziedzicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady czynników mutagennych fizycznych, chemicznych i biologicznych <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia mutacje genowe i chromosomowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nowotwory jako skutek niekontrolowanych podziałów komórkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że proces mejozy oraz zapłodnienie są przyczyną występowania zmienności rekombinacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że nowotwory są skutkiem mutacji
10. Choroby genetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przyczynę i objawy zespołu Downa • podaje przykłady chorób genetycznych człowieka uwarunkowanych mutacjami genowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko opisuje objawy mukowiscydozy i fenyloketonurii 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zestaw chromosomów osoby chorej na zespół Downa 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia chorób (na przykładzie mukowiscydozy) 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny chorób genetycznych człowieka warunkowanych mutacjami
11. Źródła wiedzy o ewolucji organizmów	<ul style="list-style-type: none"> • określa, co to jest ewolucja organizmów i na czym ona polega 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady skamieniałości i krótko przedstawia sposób ich powstawania • wskazuje twórców teorii ewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego formy przejściowe i żywe skamieniałości są cennymi świadectwami ewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady świadectw ewolucji opartych na analizie porównawczej budowy anatomicznej, fizjologii i DNA współcześnie występujących organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje źródła wiedzy o przebiegu ewolucji organizmów na wybranych przykładach
12. Dobór	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmienność 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, na czym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób działania 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje dobór

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
naturalny i sztuczny	genetyczną, nadmiar potomstwa i dobór naturalny jako czynniki ewolucji	polega rola zmienności genetycznej i nadmiaru potomstwa w przebiegu ewolucji	do- boru naturalnego na organizmy • podaje przykłady ras i odmian organizmów hodowlanych uzyskanych przez człowieka pod kątem określonych cech	działania doboru naturalnego	naturalni dobór sztuczny, wskazując podobieństwa i różnice między nimi
13. Miejsce człowieka w świecie organizmów	• określa przynależność systematyczną człowieka	• wymienia najważniejsze podobieństwa i różnice między człowiekiem a małpami człekokształtnymi	• wskazuje najważniejsze zmiany w budowie i funkcjonowaniu organizmu, jakie zaszły podczas ewolucji przodków człowieka	• krótko opisuje wybranych przodków człowieka (australopitek, człowiek zręczny, człowiek wyprostowany)	• uzasadnia znaczenie zmian ewolucyjnych w budowie i funkcjonowaniu organizmu człowieka
14. Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 9–13				
SEMESTR 2		DZIAŁ 3. PODSTAWY EKOLOGII			

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
15. Co to jest ekologia i czym się zajmuje?	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje żywe (biotyczne) i nieożywione (abiotyczne) elementy ekosystemu 	<ul style="list-style-type: none"> określa, czym zajmuje się ekologia jako nauka wymienia w kolejności poziomy organizacji wybranego ekosystemu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje znaczenie pojęć: ekosystem, biocenoza, biotop, populacja 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia znaczenie wiedzy ekologicznej w życiu człowieka i dla zachowania równowagi środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zależności między organizmami a środowiskiem
16. Charakterystyczne cechy populacji	<ul style="list-style-type: none"> określa, co to jest populacja i jakie są jej cechy opisuje cechy populacji: liczebność i zagęszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> bada liczebność i rozmieszczenie wybranego gatunku rośliny zielnej na podstawie instrukcji określa, co to są rozrodczość i śmiertelność populacji i jak wpływają one na liczebność 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje metodę badania liczebności, rozmieszczenia i zagęszczenia populacji opisuje struktury populacji – przestrzenną, wiekową i płci 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje w terenie obserwacji liczebności, rozmieszczenia i zagęszczenia wybranego gatunku rośliny zielnej 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia potrzebę stosowania naukowych metod badawczych podczas badania podstawowych cech populacji
17. Oddziaływania antagonistyczne. Konkurencja.	<ul style="list-style-type: none"> określa, co to są pasożytnictwo i konkurencja wskazuje zasoby 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje konkurencję i pasożytnictwo na podstawie opisu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje adaptacje wybranych gatunków zwierząt i roślin do pasożytniczego trybu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje oddziaływania antagonistyczne: konkurencji i pasożytnictwa

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Pasożytnictwo	przyrody, o które konkurują przedstawiciele jednego gatunku międzysobą i z innymi gatunkami	<ul style="list-style-type: none"> określa skutki konkurencji między organizmami oraz pasożytnictwa dla populacji poszczególnych gatunków 	oddziaływania, fotografii, rysunków	życia	wo
18. Drapieżnictwo. Roślinożerność	<ul style="list-style-type: none"> określa, co to są drapieżnictwo i roślinożerność podaje przykłady drapieżników i ich ofiar oraz roślini roślinożerców z najbliższego otoczenia 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przystosowania ssaków mięsożernych (drapieżników) do chwytania zdobyczy oraz obronne adaptacje ich ofiar podaje przykłady przystosowań roślin chroniących je przed zjadaniem przez roślinożerców 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje drapieżnictwo i roślinożerność na podstawie opisu, fotografii, rysunków przedstawia adaptacje zwierząt do odżywiania się pokarmem roślinnym na przykładzie wybranego ssaka roślinożernego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak zjadający i zjadani wpływają na swoją liczebność w populacji 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje oddziaływania antagonistyczne: drapieżnictwo i roślinożerność
19. Oddziaływania nieantagonistyczne. Współpraca	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia trzy typy relacji nieantagonistycznych podaje przykłady organizmów z 	<ul style="list-style-type: none"> na wybranych przykładach organizmów wyjaśnia oddziaływania nieantagonistyczne: 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nieantagonistyczne relacje między gatunkami na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje na wybranych przykładach, że mutualizm jest konieczny i wzajemnie korzystny 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje oddziaływania nieantagonistyczne pod kątem znaczenia dla

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
międzygatunkowa	najbliższego otoczenia odnoszących korzyści ze współpracy sobą	mutualizm, protokooperacją i komensalizm	opisu, fotografii, rysunków	dla przeżycia obu organizmów	organizmów współpracujących
20. Charakterystyka ekosystemu. Zależności pokarmowe między organizmami	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia producentów konsumentów (I-go i kolejnych rzędów), destruentów wybranej biocenozy lądowej wodnej podaje zasady schematycznego zapisu prostego łańcuch pokarmowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa, co to są: łańcuch pokarmowy, poziomy troficzne oraz sieć pokarmowa uzasadnia rolę destruentów w procesie przetwarzania materii organicznej w nieorganiczną 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zależności pokarmowe (łańcuchy i sieci pokarmowe) w wybranym ekosystemie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę producentów, konsumentów i destruentów w obiegu materii i przepływie energii przez ekosystem konstruuje łańcuchy pokarmowe oraz proste sieci pokarmowe na podstawie opisu, schematu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę troficzną wybranego ekosystemu uzasadnia niezbędność każdego z ogniw sieci troficznej w utrzymaniu równowagi ekosystemu
21. Podsumowanie działu	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie wymagania z lekcji 15–20 				
DZIAŁ 4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – UŻYTKOWANIE I OCHRONA					
22. Abiotyczne czynniki	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje nieożywione i żywe elementy 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wpływu wybranych czynników 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje środowisko lądowe wodne pod 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wpływu stężenia dwutlenku siarki 	<ul style="list-style-type: none"> wyказuje powiązania między żywymi

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
środowiska	ekosystemu	abiotycznych (temperatura, wilgotność) na organizmy	kątem czynników abiotycznych	w powietrzu na organizmy	i nieożywionymi czynnikami środowiska
23. Tolerancja ekologiczna. Skala porostowa	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co oznacza termin tolerancja ekologiczna • podaje przykłady czynników środowiska, na które organizmy mają różną tolerancję 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest zakres tolerancji ekologicznej organizmów na wybrane czynniki środowiska (temperaturę, wilgotność) • podaje przykłady gatunków o wąskim i o szerokim zakresie tolerancji ekologicznej wobec wybranego czynnika 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady gatunków wskaźnikowych i wskazuje ich wykorzystanie przez człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, co to znaczy, że gatunek jest eurybiontem lub stenobiontem • przedstawia porosty jako organizmy wskaźnikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje i przeprowadza obserwację pozwalającą określić za pomocą skali porostowej stopień zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki w miejscu zamieszkania
24. Odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrody	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zasobów przyrody • dokonuje podziału zasobów przyrody na odnawialne 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, na podstawie wybranych przykładów, krótką charakterystykę zasobów przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady pozyskiwania energii z odnawialnych zasobów przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego nieodnawialne zasoby przyrody należy racjonalnie użytkować • wyjaśnia, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia propozycje racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody zgodnie z zasadą

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	i nieodnawialne			rozwój zrównoważony jest niezbędny dla mieszkańców naszej planety	zrównoważonego rozwoju
25. Różnorodność biologiczna. Gospodarcze użytkowanie ekosystemów	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady różnorodności gatunkowej w wybranym ekosystemie 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady gospodarczego użytkowania ekosystemów 	<ul style="list-style-type: none"> • określa poziomy różnorodności biologicznej z podaniem przykładów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia istotę różnorodności biologicznej • określa przyczyny spadku różnorodności biologicznej w ekosystemach 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, na wybranych przykładach, że niewłaściwe gospodarowanie ekosystemami prowadzi do zmniejszania różnorodności biologicznej
26. Zagrożenia i ochrona różnorodności biologicznej	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady działań przyczyniających się do spadku różnorodności biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób ogrody botaniczne i ogrody zoologiczne zapobiegają spadkowi różnorodności biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady ochrony różnorodności biologicznej w ekosystemach użytkowanych przez człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek między bankami genów a różnorodnością biologiczną 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność ochrony różnorodności biologicznej
27. Formy ochrony przyrody w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia formy ochrony w Polsce • podaje przykłady formochrony przyrody w 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia formy ochrony w Polsce i uzasadnia konieczność ich stosowania dla 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje charakterystykę wybranych form ochrony przyrody w Polsce (park narodowy, rezerwat 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia celowość utworzenia obszarów Natura 2000 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje argumenty przemawiające za tym, że należy chronić nie tylko poszczególne

NR I TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA PODSTAWOWE UCZEŃ:			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE UCZEŃ:	
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	najbliższejokolicy	zachowania gatunków i ekosystemów	przyrody, ochrona gatunkowa)		gatunki organizmów, lecz całą różno-rodność biologiczną
28. Posumowanie działu	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie wymagania z lekcji 22–27 				